

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№12

2025
dekabr

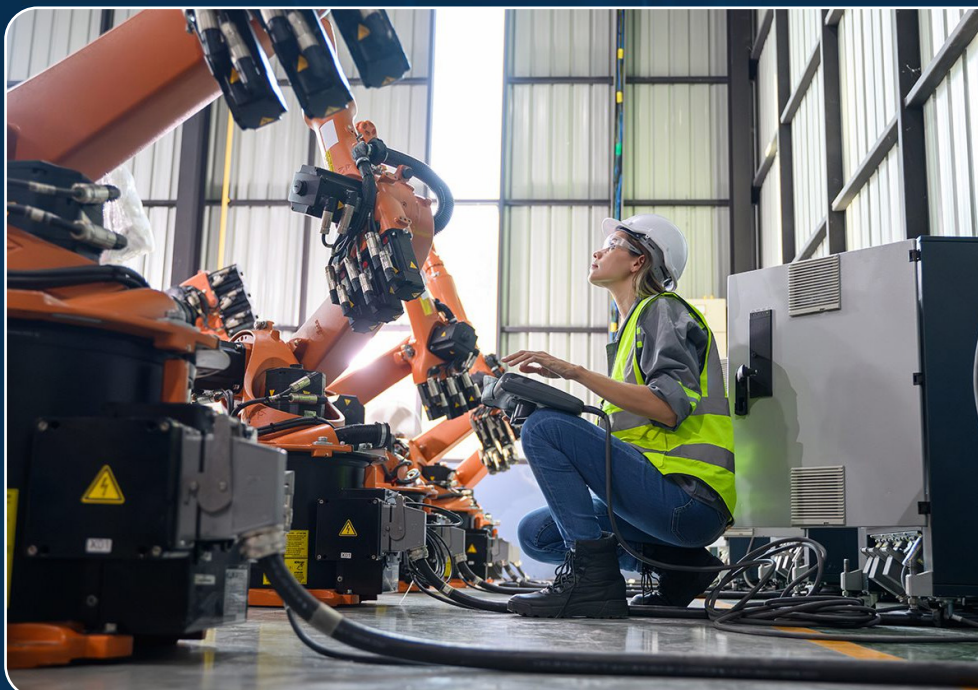

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 1083 sahifa.
2025-yil, dekabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RASMIY RIVOJLANISH YORDAMI (OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE, ODA) ORQALI O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISH (PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT, PFM) TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	24
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Ulug'ova Maftunabonu To'lginovna	
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEADING WHEAT-PRODUCING COUNTRIES.....	28
Turayeva Gulizahro	
BLOKCHEYN TIZIMLARI UCHUN XESH FUNKSIYALARNI TANLASH MEZONLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	32
Abduraximov Baxtiyor, Allanov Orif, Turdibekov Baxtiyor	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA KICHIK KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISHNI SAMARALI TASHKIL ETISH MODELLARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	39
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
ISSIQLIK AKKUMULYATORINING RAZRYADLANISH JARAYONIDA SUYUQLIK QATLAMLARIDA HARORAT TAQSIMLANISHINING BIR O'LCHOVLI MODEL	43
B.A. Hikmatov, M.S. Mirzayev	
ISLOM MOLIYASI TAMOIYILLARI ASOSIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	49
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	
ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СИСТЕМ В ОБУЧЕНИИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ИНФОРМАЦИОННЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	54
Даниярова Улбосын Куатбаевна	
YANGI TURDAGI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARI KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH	58
Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna	
HALQALI YIGIRISH MASHINASIDA BURAM UCHBURCHAGINING IP UZILISHIGA BOG'LIQLIGINI TADQIQI.....	62
Soliyev Azizbek Kamoldinovich	
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТУРИЗМА 2030: СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА	69
Голышева Елена Вячеславовна	
STRATEGIK JARAYONNING MODELLARI	76
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ КВАРТИР В МНОГОЭТАЖНЫХ ДОМАХ.....	81
Уринов Адхамжон Акбарович	
MATERIALLARNI MURAKKAB YASSI TRAEKTORIYALAR BO'YICHA DEFORMASIYALANTIRISHDA PLASTIK DEFORMASIYALANISH JARAYONLARI	88
A.Xakimov, X.Xakimov	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI.....	95
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARINING KETMA KETLIGI	102
Xusanova Maloxat Mengnorovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA LOGISTIKA XARAJATLARI TAHLILI	107
Saidova Kamola Xoshimovna	

OZIQ-OVQAT SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	111
Tleuv Niyetulla Raxmanovich	
YUQORI MUSTAHKAM KOMPOZIT ARMATURALARDAN FOYDALANILGAN TEMIRBETON KONSTRUKSIYALARNING YUK KO'TARUVCHANLIGI VA UZOQ MUDDATLI DEFORMATSIYALARINI BAHOLASH	114
Mamajanova Odina Alisher qizi	
KORXONALARDA DAROMADLILIK KO'RSATKICHLARINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	119
Farog'at Xo'jabekova, Eshankulova Nafisa Komiljon qizi	
TEMIR YO'L INFRATUZILMASIDA YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASH: CSR, ESG VA PRI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH	124
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN OPTIMIZING MARKETING AND EDUCATIONAL PROCESSES IN HIGHER EDUCATION	128
Sadikov Shoxrux Shuhratovich	
BANK FAOLIYATIDA "YASHIL" MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	133
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI	139
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
BOSHQARUV PSIXOLOGIYASIGA DOIR MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	145
Aripov Oybek Abdullayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARALARI	150
Karimov Nodirbek	
УТИЛИЗАЦИЯ ПОБОЧНЫХ ПРОДУКТОВ ПЕРЕРАБОТКИ ХЛОПКА ДЛЯ СИНТЕЗА АНТИКОРРОЗИОННЫХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ.....	155
Ситмуратов Тулкинбек Сабирбаевич, Баходиров Худайберган Баходир угли	
SANOAT KORXONALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	163
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATIDA XORIJIY INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	168
Nazarova A.N.	
АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА РАСЧЁТА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОТРУДНИКОВ ОРГАНИЗАЦИИ	172
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
BLOCKCHIAN, IOT (INTERNET OF THINGS) NING IQTISODIY SOHALARDA QO'LLANISHI	178
Avazov Ergash Xidirberdiyevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI MOLIYAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA EKONOMETRIK TAHLILLAR ASOSIDA KELGUSI YILLAR PROGNOZI.....	182
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
QISHLOQ XO'JALIGI KLASSTERLARI MOLIYAVIY HOLATINING NAZARIY JIHATLARI	190
Dildora Yuldasheva	
TURIZM SOHASIDA TRANSPORT XIZMATLARINING HOLATI	194
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
MAHALLA BUDJETI VA SOLIQLARNING YIG'ILUVCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	200
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	

BUDJET TASHKILOTLARIDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING USLUBIY JIHATLARI.....	206
Azizova Zilola Lochinovna	
KOSHI – BUNYAKOVSKIY – SHVARS INTEGRAL TENGSIZLIGI VA UNING IQTISODIYOTDAGI ROLI.....	212
Saipnazarov Shaylovbek Aktamovich	
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ СЕКТОР УЗБЕКИСТАНА: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ПЕРЕРАБОТКА БИОМАССЫ И СТРАТЕГИИ СОКРАЩЕНИЯ ПОСТУБОРОЧНЫХ ПОТЕРЬ	219
Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович	
HOVUZ BALIQCHILIGI XO'JALIKLARIDA REJALASHTIRISHNING MUDDATLARI VA BOSQICHLARI	227
Dosmuratova Shaxista Kengashovna, Menglikulov Bakhtiyor Yusupovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	233
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
KON-METALLURGIYA KORXONALARINING KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA KPINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	237
Ergashov Botirjon Ergashovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	245
Ahmadjanov Ilyosbek	
ACCELERATING SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN RURAL AREAS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES: A COMPREHENSIVE ANALYSIS	250
O.Q. Xudayberdiyeva, Z.B. Negmatullayeva	
ISSIQXONALARDAN FOYDALANISHNING OZIY-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI BO'YICHA MUAMMONI ASOSLASH VA UNING MILLIY MANFAATLARGA ALOQADORLIGINI ANIQLASH	256
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA DON MAHSULOTLARI NARXLARINI SHAKLLANTIRISHDA BOZOR TAJRIBASI	260
Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING JAHON TAJRIBASI: MUAMMO VA ISTIQBOL	264
Mamadaliyev Akmaljon	
ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗНАЧИМОСТИ НАЛОГОВ В НОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ.....	269
Зайналов Джахонгир Расулович	
FARG'ONA VODIYSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	274
Murodxiyeva Feruza Majidovna	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI BARQARORLIGINI TA'MINLASH STRATEGIYALARI.....	280
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
LABOR MIGRATION IN UZBEKISTAN: SOCIO-ECONOMIC TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS	285
Razakova Barno Sayfiyeva	
U-NET BASED POLYP SEGMENTATION ON KVASIR-SEG DATASET: PERFORMANCE EVALUATION AND COMPARISON WITH STATE-OF-THE-ART METHODS	289
Mukhriddin Arabboev, Shohruh Begmatov, Sukhrob Bobojanov	

IQTISODIYOT TARMOQLARI VA SOHALARI RIVOJLANISHIDA SUN'IIY INTELLEKTDAN FOYDALANISH MASALALARI	300
Davletov Islambek Xalikovich, Normirzayev Ulmasjon Muzaffarjon o'g'li	
IQTISODIYOTDA SAMARALI RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH SHART-SHAROITLARI VA OMILLARI	304
Karimova Iroda Abdusattarovna	
"MENING MAKTABIM" LOYIHASINI OMMALASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	311
Dilshod Pulatov, Xamidaxon Akbarova, Dildora Mirzayeva	
ISSUES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE EDUCATION MARKET	320
Inomiddin Imomov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДА ОЦЕНКИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ С УЧЕТОМ СТЕПЕНИ НОВИЗНЫ И ЭФФЕКТОВ	324
Алиева Эльнара Аметовна	
ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВЫХ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ В СИСТЕМУ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	331
Назарова Гулчехра Нурмуханбетовна	
ECONOMIC GROWTH: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECT	336
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
AGROKLASTERDAGI XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR O'RTASIDAGI O'ZARO ALOQALAR MEKANIZMINING BUGUNGI HOLATI	342
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
SIMSIZ ALOQA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA TEMIR YO'L STANSIYALARIDA POYEZDLAR HARAKATINI TASHKIL ETISH	350
Jonikulov Egamberdi Shavkat o'g'li	
GENDER SIYOSATI VA DEMOGRAFIK O'SISHNING INSON KAPITALIGA TA'SIRI	357
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
СОСТОЯНИЕ ВИТАМИННО-МИНЕРАЛЬНОГО ОБМЕНА (ВИТАМИН D, КАЛЬЦИЙ, МАГНИЙ, ФОСФОР) У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА С ОСТРОЙ ПНЕВМОНИЕЙ НА ФОНЕ ВЕГЕТАТИВНЫХ ДИСФУНКЦИЙ	364
Абдурахмонов Жасур Нематович, Шарипова Олия Аскаровна, Бахронов Шерзод Самиевич	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TARKIBIY TUZILISHI	373
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ АО ХУДУДГАЗТАЪМИНОТ	377
Хусанов Дурбек Нишанович	
ТЕМИР YO'L TRANSPORTIDA NAZORAT GABARIT QURILMALARINING ZAMONAVIY HOLATI, TAHLILI VA HARAKAT TAKRIBI GABARITLARINI ANIQLASH USULINI TAKOMILLASHTIRISH	384
Xidirov Erkin Irgashovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA SAMARALI TAQSIMLASHDA RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	391
Amanbaev Amanali Ortazbaevich	
GLOBAL DARAJADA FAOLIYAT YURITADIGAN BRONLASH TIZIMLARINING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI	396
Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARNI MOLIALASHTIRISHNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	403
Akmal Shodiyev	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONALARDA LIZING MUNOSABATLARI HISOBİ	408
Inamov Abdusalom Muhamadovich, Inomov Sardor Abdusalomovich, Inomov Hasanboy Abdusalom o'g'li	

O'TKIR BRONXOLIT BILAN KASALLANGAN BOLALARDA KATAMNEZNING EKOLOGIK OMILLAR TA'SIRIDA UZIGA XOS KECHISHI.....	412
Azimova Kamola Talatovna	
THEORETICAL ASPECTS OF STUDYING CONCEPTS RELATED TO YOUTH TOURISM	416
Norboyev Allayor Ismoilovich, Mansurova Zebuniso Abdurashidovna	
THE ESSEINTIAL STRATEGIES WAYS OF SERICULTURE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	420
Khojimatov Ravshanbek Rasuljonovich	
BLENDED LEARNING PLATFORMASI KANSEPSIYASI, ARXITEKTURASI VA FUNKSIONAL TUZILMASI.....	425
Qobulova Madina Tuxbatillo qizi, Mirzaaxmedov Muxammadbobur Karimberdiyevich	
ASALARICHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING AHOLI DAROMADLARI VA FAROVONLIGIGA TA'SIRI: IQTISODIY TAHLIL VA EKONOMETRIK BAHOLASH	430
Kuanishbay Berdimuratov	
MARKETING EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHGA OID XORIJIY YONDASHUVLAR TAHLILI	434
Sobirov Azizbek Avazbekovich	
УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ОРГАНИЗАЦИИ	443
Бабахонов Бабуржон Шухрат угли	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA SOLIQ IMTIYOZLARINI QO'LLASH MASALALARI.....	449
Ibroximov Muxammadjon Abdullajanovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA LOGISTIKA BOSHQARUVINING RAQAMLI MODEL VA UNING SAMARADORLIGI	453
Olimova Bahora Shuxratovna	
СУЩНОСТЬ И ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	463
Муминходжаева Дилноза Рамизовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И АНАЛИТИЧЕСКИХ ПЛАТФОРМ	468
Дурманов Акмал Шаймарданович	
УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ СОЦИАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ: ВЫЗОВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА.....	477
Холмуратов Джахонгир Салимбек угли	
O'ZBEKISTONDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI.....	483
Yuldashev Erkin Xusanovich	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA-INNOVASION JARAYONLARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	489
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
AGROKLAsterLARDA ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	495
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF MICE TOURISM AND ITS ADAPTATION TO THE CONDITIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	501
Ilkhomova Gulnoza Zayniddin kizi	
MUHANDISLIK KONSTRUKSIYALARIDA MURAKKAB SIRT LARNI CHIZMA GEOMETRIYA YORDAMIDA TAHLIL QILISH.....	507
Qutbtiddinov Hikmatillo Qudratillo o'g'li	
TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	512
Umarova Munira Muxitdinovna	

JINDAARRALI SILINDR TISHLARIDAN TOLANI AJRATISH JARAYONINI HAVO OQIMI ASOSIDA OPTIMALLASHTIRUVCHI ENERGIYA TEJAMKOR QURILMANI MODELLASHTIRISH.....	516
Mirzakarimov Mirsharofiddin Mirzaabdurahimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI TOMONIDAN ISHLAB CHIQUARILGAN MAHSULOTLARNI XORIJGA EKSPORT QILISH MEKANIZMLARI	524
Matkarimov Anvar Tajimatovich	
MUHANDISLIK KONSTRUKSIYALARIDA MURAKKAB SIRTLARNI CHIZMA GEOMETRIYA YORDAMIDA TAHLIL QILISH	528
Qutbtiddinov Hikmatillo Qudratillo o'g'li	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	533
Ismailov Bobir Salomovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA KAPITAL QO'YILMALAR XUSUSIYATLARI VA ULAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH	540
Baxriyev Muxiddin Sheraliyevich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR VA ULAR BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	545
Fayzullayev Murodjon Nematulayevich	
O'ZBEKISTONDA KLASSTER IQTISODIYOTI: INVESTITSİYALAR, EKSPORT VA SANOAT ISHLAB CHIQUARISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI (2022-2024-YILLAR KESIMIDA).....	550
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich, Jabbarov Majidbek Erzodovich, Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
GLOBAL YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA EKOLOGIK, IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARNING TAHLILI	556
M.M.Muminova	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SMART TURIZM SHAROITIDA TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON ISTIQBOLLARI	565
Najmidinov Azizbek Bahrom o'g'li	
ТЕКУЩИЕ УГРОЗЫ И ВЫЗОВЫ, СВЯЗАННЫЕ С МИГРАЦИОННЫМИ КРИЗИСАМИ	571
Бегматов Хусанбек	
ELEKTRON TIJORAT SEKTORI UCHUN ONLAYN REKLAMA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	575
Rajabova Dilbar Ixtiyor qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON MEVA-SABZAVOTCHILIK SOHASIDA MAHSULOT YETISHTIRISHDAN TORTIB UNI BOZORGA CHIQUARISHGACHA BO'LGAN JARAYONDA NEYROMARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	582
Sadiy Shukrillo Asatillo o'g'li	
YOSH TADBIRKORLAR FAOLIYATIDA INNOVATSION G'OYALARNING AMALIY AHAMIYATI	590
Ergashev Oybek Xaydaraliyevich	
ТЕХНОЛОГИЯ НЕТРАДИЦИОННОГО СБАЛАНСИРОВАННОГО КОМБИКОРМА, С ОБОГАЩЕННЫМ БЕЛКОМ И ФЕРМЕНТАМИ СОСТАВОМ ИЗ ГРИБКА PLEUROTUS OSTREATUS.....	594
Ниезов Хусан Ниез угли	
MINTAQAVIY RIVOJLANISH INDIKATOR TIZIMINING AHAMIYATI	601
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA DAVLAT SIYOSATI	608
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BOSHQARISH JARAYONI VA TIZIMI	612
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	

SPORT SANOATINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA OID XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	616
Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich	
MARKAZLASHTIRILGAN DISPATCHERLIK TIZIMIDA POEZDLAR HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA AVTOMATLAR NAZARIYASIGA ASOSLANGAN INTEGRATSIYALASHGAN MATEMATIK MODEL.....	620
Muhiddinov Obidjon Omonjon o'g'li	
ПРОЦЕНТНЫЙ РИСК ПО КРЕДИТАМ: АНАЛИЗ, ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ.....	627
Абдуллаев Шахобиддин Шамсиддинович	
REDUCTION OF GREENHOUSE GAS EMISSIONS: EMISSION QUOTAS OR MANDATORY CONTROL TECHNOLOGIES	633
Bobonov Doston Abdumo'min o'g'li, Qozoqboyev Jasur Abduvali o'g'li	
AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA).....	637
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
ПОЛУЧЕНИЕ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ЦЕМЕНТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ.....	643
Арипова Мастура Хикматовна, Ташбаев Джахангир Назим угли	
МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ ГОРЕЛОК И ИССЛЕДОВАНИЕ ИХ ТЕПЛОВОЙ НАГРУЗКИ	652
Ражабов Азамат Тоирович	
QISHLOQ XO'JALIK TEXNIKALARI MARKETINGI VA UNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI.....	658
Xolmirzayev Bobur Mansurovich	
ПРИМЕНЕНИЕ СУБСИДИАРНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ АНКРОТСТВА: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ВОЗМОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	663
Хамзина Динара Рашатовна	
YASHIL REKREATIONS TURIZM KONSEPSIYASINI JORIY ETISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI.....	669
Baxriyeva Zarina Nasimovna	
KORXONALARDA DIVERSIFIKATSIYA SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA IQTISODIY MEKANIZMLARINING O'RNI	672
Mirzarayimova Feruza Zokirjon qizi, Levakov Izzatulla Nematillayevich	
QALINLIGI 2 MM BO'LGAN TASMALI LISTLARNI SOVUQ HOLATDA PROKATLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH	679
Yusupov Abdulaziz Abdullajanovich, Saydumarov Botir Muradovich, Arslonov Asadbek G'aybulla o'g'li	
HUDUDIIY TARMOQLANGAN AVTOMOBIL YO'LLARI MUHANDISLIK INSHOOTLARI KOMPLEKSINI LOYIHALASH VA QURISH JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH.....	682
Zikrayev Akmaljon Alimovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA DAROMADLARNI OSHIRISH YO'LLARI.....	688
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
"MIKROSIMULYATSION MODELLAR" VA ULAR YORDAMIDA IQTISODIY SIYOSATGA OID QARORLARNING TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA TA'SIRINI BAHOLASHDAGI AHAMIYATI.....	694
Mualliflar Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Raxmonov Doniyor Ixtiyorjon o'g'li, Ortiqova Niginabonu Alisher qizi, Raxmonov Jo'rabek Hamroyevich	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARI TUZILMAVIY KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA TAMOIYILLARI.....	702
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISH VA TARTIBGA SOLISH	707
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	

SMART SOATLAR YORDAMIDA BEMORLAR SALOMATLIGINI NAZORAT QILISH.....	712
Alimqulov Nurmuhammad Muqumjon o'g'li, Eraliyev Humoyun Ma'mirjon o'g'li, Madaminova Mahliyo Bahodirjon qizi	
PENSIYA JAMG'ARMASI FAOLIYATINI TARTIBGA SOLISHDA DAVLATNING ROLI	718
Sherjonov Doniyor Sapparbayevich	
TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA BARQAROR RIVOJLANISH IMKONIYATLARINI BAHOLASH.....	722
Karimov Ma'ruf Ixtiyorovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA ISLOM MOLIYASINING AHAMIYATI	726
Sultonov Baxtiyor Baxodirovich	
UCH FAZALI IKKI CHULG'AMLI MOYLI TRANSFORMATORLARNING ISSIQLIK HISOBINI MODELLASHTIRISH VA TADQIQ QILISH	731
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Omonboyev Dilrux Nuraddin o'g'li	
ERKIN IQTISODIY ZONALARNING RIVOJLANISHI BOSQICHLARI	736
Mamadiyev Elyor Akmalovich, Sharipov K. A.	
MOLIYAVIY INKLYUZIYANING IJTIMOIIY TABAQALANISHGA TA'SIRINING NAZARIY JIHATLARI.....	740
Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o'g'li	
ВОПРОСЫ ТРАНСФОРМАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА	746
Муҳидинов Аюббек Нуритдинович	
РОЛЬ КОЛЛЕКТОРНО-ДРЕНАЖНЫХ СИСТЕМ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	753
Жангабаев Данияр Мансурович, Хожамуратова Роза Тажимуратовна	
ASSESSMENT OF ESG INDICES OF PRESTIGIOUS HOTELS IN UZBEKISTAN	759
Saidova Madina Xayrullo qizi	
FISKAL SIYOSATDA MAHALLIY BUDJETLAR MUSTAQILLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY INSTRUMENTLARI	765
Muxitdinov Sidikxo'ja Akobirxo'ja o'g'li	
TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARI KREDITLASH AMALIYOTINING XORIIY TAJRIBASI.....	771
Jabbarov Nodir Umirovich	
AKSIZ SOLINISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY TA'SIRI	775
Abdulxayeva Shaxnoza Muxammadiyevna	
O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	781
Shavkat Djumaniyazov	
EKISHDA CHIGITNI BIR XIL TARQATISH VA OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	787
Imomov Shavkat Jaxonovich, Nuritov Ikrom Rajabovich, Babamuradov Anvar Baxtiyorovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKDA KOMPLEKS IQTISODIY TAHLIL TIZIMINI JORIY ETISH	790
Akbarov Akramjon Ibroximjonovich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTYERIYA HISOB VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	793
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
INTELLIGENT SYSTEM FOR MONITORING AND MANAGEMENT OF THE VEGETABLE OIL REFINING PROCESS	798
Ortiqov Elbek Elmirza o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KREATIV INDUSTRIYA VA EVENT-MENEJMENTNING HUQUQIY-ME'YORIY ASOSLARI.....	806
Shaxabatdin Maxamatdinov Isak uli	

РОЛЬ И РАЗВИТИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЯХ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И КИТАЕМ.....	812
Wang Jianhong, Норов Улугбек Ирискулович	
FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA YORDAMCHI ISHLAB CHIQUARISH JARAYONLARI HISOBI VA YORDAMCHI MAHSULOTLAR TANNARXINI ANIQLASHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	816
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARINI STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI DOIRASIDA SHAKLLANTIRISH VA ULARNING HOLATINI TAHLIL QILISH	821
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi	
К ВОПРОСУ РАСЧЕТА МОЩНОСТИ, НЕОБХОДИМОЙ ДЛЯ РАЗОГРЕВА КРОМОК ТРУБНОЙ ЗАГОТОВКИ ДО ТЕМПЕРАТУРЫ СВАРКИ	825
Заиркулов Элёр Ёкубжон ўғли	
TEKNOLOGIK JARAYONLARNI BOSHQARISHNING AVTOMATLASHTIRILGAN TIZIMLARI	830
Bekishev Allabergen Yergashevich, Hamadulloyev Diyorbek Hasanboy o'g'li	
ESG (ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND GOVERNANCE) TAMOIYILLARINING IQTISODIY RIVOJLANISH VA KORPORATIV FAOLIYATGA TA'SIRI: MAKRO VA MIKRO DARAJADAGI TAHLIL	834
Murtozayev Sardorbek Abdijalil o'g'li	
TESTING THE STATISTICAL SIGNIFICANCE OF DYNAMIC MODELS IN ECONOMICS	838
Muradov Rustamjon Sobitkhonovich	
REAL IQTISODIY DAVRLAR NAZARIYASI VA UNDAN MAKROIQTISODIY TADQIQOTLARDA FOYDALANISH.....	843
Rustamov Narzillo Istamovich	
РАСЧЕТ РАСТЯЖЕНИЯ ДРЕВЕСИНЫ И ДЕРЕВЯННЫХ КОНСТРУКЦИЙ ИЗ МЕСТНЫХ ДРЕВЕСНЫХ МАТЕРИАЛОВ ПОД ДИНАМИЧЕСКИМИ НАГРУЗКАМИ.....	848
Юнусалиев Эльмурод Мухаммадьякубович, Ташпулатов Илхомжон Бахтиёрович	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ И ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ФОНДОВОГО РЫНКА: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА	854
Евгений Юрьевич Шек	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ КЛАСТЕРОВ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	860
Шодмонов Қобилжон Қахрамон ўғли	
AGRAR IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	870
Ibrohimova Maqsuda Muhammadjon qizi, Ibrohimova Muazzam Muhammadjon qizi	
XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING EKSPORT SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA BU BORADAGI MUAMMOLAR	873
Raxmatullayev Umarbek Ulug'bekovich	
ДАТЧИКИ ИНТЕРНЕТА ВЕЩЕЙ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДЛЯ МОНИТОРИНГА ТЕПЛИЧНЫХ КОМПЛЕКСОВ	878
Самадов Эльёр Эркинович	
МЕТОДЫ ОПТИМИЗАЦИИ РАБОТЫ ЭКСКАВАТОРНО-АВТОМОБИЛЬНОГО КОМПЛЕКСА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ НА ОТКРЫТЫХ ГОРНЫХ РАБОТАХ	884
Аннакулов Тулкин Жовбекович, Нормонов Шамсиддин Нураддинович	
ПРОГНОЗИРУЮЩЕЕ УПРАВЛЕНИЕ СЛОЖНЫМИ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИМИ ПРОЦЕССАМИ И ПРОИЗВОДСТВАМИ НА ОСНОВЕ НЕЙРОННЫХ СЕТЕЙ	892
Гулямов Шухрат Манапович	

OLIY TA'LIM TASHKILOTI SUBYEKTLARIDA BUDJET MABLAG'LARI BO'YICHA XARAJATLAR HISOBINI YURITISH	896
<i>Xonimqulov Islom Ergash o'g'li</i>	
XIZMAT KO'RSATUVCHI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA MODDIY-TEXNIKA RESURSLARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	901
<i>Kamoliddinov Ilxomjon Muxammadjonovich</i>	
THE HIDE AND SHADOW ECONOMY IN UZBEKISTAN	905
<i>Koshanov Abdimurat Azat uli, Abdimuratova Altingul Kalbayevna</i>	
SHAHAR AGLOMERATSIYALARI FAOLIYATINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASH.....	910
<i>Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich</i>	
MOL-MULK SOLIG'I HISOB VA UNI TAKOMILLASHTIRISH	914
<i>Sh.M.Ergashev</i>	
HUDUDLARDA QURILISH OBYEKTLARINI QURILISH MATERIALLARI BILAN TA'MINLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	918
<i>Najimov Iskander Perdebayevich</i>	
TOVAR MODDIY ZAXIRALAR AUDITIDA TAHLILY AMALLARNI O'TKAZISH VA ULARNING BOSQICHLARI.....	922
<i>Tajekeev Ziyatdin Kobeytinovich</i>	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К УПРАВЛЕНИЮ ЗАТРАТАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	927
<i>Минутдинова Лилия Тагировна</i>	
МОДЕРНИЗАЦИЯ ОСВЕЩЕНИЯ САЛОНОВ ВАГОНОВ МЕТРОПОЛИТЕНА ПУТЕМ ЗАМЕНЫ ЛАМП НАКАЛИВАНИЯ ЛБ-40 (ЛБ-36) НА СВЕТОДИОДНЫЕ LED-ЛАМПЫ	934
<i>Файзуллаев Асомитдин Аловитдинович, Нематов Эркин Хамраевич, Пирназаров Шохрух Холмурод угли</i>	
HUDUDY BARQAROR O'SISHDA INKLYUZIV IQTISODIY MEKANIZMLARNING ROLI	939
<i>Xamroqulov M.J.</i>	
UZBEKISTAN'S HIGHER EDUCATION SYSTEM STRENGTHENS ITS POSITION ON THE INTERNATIONAL STAGE.....	944
<i>Umarov Diyor Ravshanovich</i>	
YANGI TAKOMILLASHTIRILGAN PAXTA SEPARATORINI KORXONADA SINOV JARAYONIDAN O'TKAZISH.....	949
<i>Raximov Akbar Xolmurodovich</i>	
KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISHNING OSIYO DAVLATLARI TAJRIBALARI: TAHLILY YONDASHUV	953
<i>Annaklichev Saxi Saparmuxamedovich</i>	
КИНЕТИЧЕСКАЯ АРХИТЕКТУРА НА ПРИМЕРЕ ДИНАМИЧЕСКИХ ФАСАДОВ	958
<i>Хаитов Суннатжон Истамович</i>	
TIJORAT BANKLARIDA MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING AMALIY IMKONIYATLARI.....	963
<i>Ibragimova Shahlo Alimbayevna</i>	
ЗАКОНОМЕРНОСТИ ДЕСУЛЬФУРАЦИИ МЕТАЛЛА ШВА В ЗАВИСИМОСТИ ОТ СОСТАВА ШЛАКООБРАЗУЮЩЕЙ ОСНОВЫ ФЛЮСОВ	969
<i>Абралов Музаффар Махмудович</i>	
РОЛЬ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА И ИННОВАЦИОННОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ	975
<i>Бахрамов Зиядулла Баходирходжаевич</i>	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	979
<i>Yuldasheva Mexrunisa Qasimjan qizi</i>	
OLIY TA'LIM SOHASINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA TRANSFORMATSIYA QILISHNING INSTITUTSIONAL VA ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	984
<i>Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li</i>	

XORIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONDA DAVLAT AKTIVLARI BO'YICHA INTERAKTIV MA'LUMOTLAR BAZASINI YARATISH ORQALI BUDJET XARAJATLARINI TAHLIL QILISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH.....	989
Dilshod Pulatov, Gulzara Kaxxarova	
TEMIR YO'L TRANSPORTINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	994
Raximov Xasan Shukurjonovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	1000
Yuldashev Doniyor Tairovich	
PENSIYA JAMG'ARMALARIDA HISOBNI TASHKIL ETISH VA XARAJATLAR SMETASI IJROSI BO'YICHA HISOBOTI TAHLILI	1005
Nurmanov Karjavbay Tilevbaevich, Nurmanov Din-Axmed Tilevbaevich	
MINTAQA SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	1011
Axmedova Xumora Ibroxim qizi	
ELEKTR MARKAZLASHTIRISH TIZIMIDAGI BOSHQARISH VA NAZORAT RELELI BLOKINI (P62) ZAMONAVIY, KONTAKTSIZ ELEMENTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH HAMDA UNING MATEMATIK MODELINI ISHLAB CHIQISH	1015
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
KLASTERLAR FAOLIYATIDA DAVLAT QO'LLAB-QUVVATLASHI VA INVESTORLAR ROLI	1026
Karimova Nilufar Sadridin qizi	
ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ ШЛАКООБРАЗУЮЩЕЙ ОСНОВЫ ПОКРЫТИЙ ЭЛЕКТРОДОВ ДЛЯ ИЗНОСОСТОЙКОЙ НАПЛАВКИ НА БАЗЕ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВЫХ РЕСУРСОВ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	1030
Садыков Жахонгир Насырджанович	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA QURILISH SANOATINING INVESTITSION JOZIBADORLIGI	1039
Boltayev Umidjon Talant o'g'li	
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФРАКРАСНЫХ ДАТЧИКОВ И ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В КОНТРОЛЕ КАЧЕСТВА ЗЕРНОВЫХ ПРОДУКТОВ	1044
Мухамедханов Улугбек Тургудович	
MINTAQA IQTISODIYOTINING IQTISODIY RIVOJLANISHINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1049
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA ASOSIDA INNOVATSION XIZMATLARNI JORIY ETISH	1054
Nuriddinov Ziyovuddinxon Zuxriddin o'g'li	
ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ПРОЦЕССАМИ РАЗДЕЛЕНИЯ НА ОСНОВЕ БАЗ ЗНАНИЙ И ЦИФРОВЫХ МОДЕЛЕЙ	1059
Абдуллева Камола Рустамовна	
MATERIALLARNI MURAKKAB YASSI TRAEKTORIYALAR BO'YICHA DEFORMASIYALANTIRISHDA PLASTIK DEFORMASIYALANISH JARAYONLARI	1065
A.Xakimov, X.Xakimov	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ	1073
Касымова Нозима Омиловна	
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIY TAJRIBASI	1077
Bekjanov Dilmurad Yo'ldashovich	

OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI TA'MINOT ZANJIRINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI

Bekjanov Dilmurad Yo'ldashovich

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti

Biznes va boshqaruv kafedrası mudiri, PhD, dotsent

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8851-2240>

E-MAIL: dilmurad.bekjanov@urdu.uz

Annotatsiya. Maqolada oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda iste'mol zanjirining o'rni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Rivojlangan mamlakatlarda oziq-ovqat ta'minotida iste'mol zanjirini tashkil etish va boshqarishning samarali mexanizmlari o'rganilib, Yaponiya, Fransiya, AQSh va Xitoy tajribasi misolida ularning institutsional, logistika va raqamli jihatlari yoritilgan. Tadqiqot davomida xorijiy tajribani rivojlanayotgan mamlakatlar, xususan O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari baholanib, iste'mol zanjirini takomillashtirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: oziq-ovqat ta'minoti, iste'mol zanjiri, logistika, xorij tajribasi, oziq-ovqat xavfsizligi.

Abstract. The article scientifically analyzes the role and importance of the supply chain in ensuring food security. Effective mechanisms for organizing and managing the supply chain in developed countries are studied, and their institutional, logistical and digital aspects are highlighted using the experience of Japan, France, the USA and China. During the study, the possibilities of applying foreign experience in the conditions of developing countries, in particular Uzbekistan, were assessed, and practical proposals and recommendations for improving the supply chain were developed.

Keywords: food supply, supply chain, logistics, foreign experience, food security.

Аннотация. В статье научно проанализированы роль и значение потребительской цепочки в обеспечении продовольственной безопасности. Изучены эффективные механизмы организации и управления потребительской цепочкой в продовольственном обеспечении в развитых странах, на примере опыта Японии, Франции, США и Китая освещены их институциональные, логистические и цифровые аспекты. В ходе исследования были оценены возможности применения зарубежного опыта в условиях развивающихся стран, в частности Узбекистана, и разработаны практические предложения и рекомендации по совершенствованию потребительской цепочки.

Ключевые слова: продовольственное снабжение, потребительская цепочка, логистика, зарубежный опыт, продовольственная безопасность.

KIRISH

Bugungi kunda global miqyosda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash masalasi jahon iqtisodiyotining eng dolzarb va ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu masala nafaqat qishloq xo'jaligi sohasida ishlab chiqarish hajmini oshirish, balki oziq-ovqat mahsulotlarining ishlab chiqaruvchidan yakuniy iste'molchigacha bo'lgan jarayonni samarali tashkil etish, ya'ni oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini uzluksiz va barqaror rivojlanishiga erishish bilan ham chambarchas bog'liqdir. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish hajmining yetarli darajada bo'lishi oziq-ovqat xavfsizligini to'liq ta'minlash imkoniyatini bermaydi, chunki mahsulotni saqlash, tashish, qayta ishlash va iste'molchiga yetkazib berish jarayonlaridagi uzilishlar oziq-ovqat mahsulotlari tanqisligi va narxlarning keskin o'zgarishiga olib kelishi mumkin.

Oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirining samarali tashkil etilishi oziq-ovqat mahsulotlari sifatini ta'minlash va saqlash, narxlar barqarorligiga erishish, hamda aholining oziq-ovqat mahsulotlariga ega bo'lish bo'yicha iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, global miqyosda sodir bo'lgan pandemiyalar, logistika tizimi inqirozlari, iqlim o'zgarishi va geosiyosiy beqarorlik sharoitida bu zanjiridagi muammolar yanada keskinlashib, oziq-ovqat ta'minotining barqarorligiga jiddiy tahdid solmoqda. Bunday

sharoitda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirish masalasi faqat iqtisodiy emas, balki ijtimoiy va strategik ahamiyatga ega masala sifatida namoyon bo'ladi. Shu bois rivojlangan va yirik iqtisodiyotga ega davlatlarda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirishga qaratilgan institutsional, tashkiliy va iqtisodiy mexanizmlar shakllantirilgan bo'lib, ushbu tajribalar oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim natijalarni bermoqda. Mazkur mamlakatlarda qisqa oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirlari, raqamli logistika tizimlari, shaffof monitoring mexanizmlari hamda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik asosida barqarorlik ta'minlanmoqda. Shu nuqtai nazardan, xorijiy tajribalarni chuqur tahlil qilish va ularni milliy sharoitga moslashtirish oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash hamda aholining farovonligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy yechimlarni ishlab chiqish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjiri tushunchasi oziq-ovqat mahsulotlarining ishlab chiqarish jarayonidan boshlab, ularni yakuniy iste'molchiga yetkazib berishgacha bo'lgan barcha iqtisodiy, tashkiliy va logistika munosabatlarini o'z ichiga oluvchi murakkab tizimni ifodalaydi[1]. Ushbu zanjir qishloq xo'jaligi xomashyosini yetishtirish, mahsulotni qayta ishlash, saqlash, transport, ulgurji va chakana savdo hamda iste'mol bosqichlarini qamrab oladi. Har bir bosqichning uzluksiz va muvofiqlashtirilgan holda faoliyat yuritishi oziq-ovqat ta'minotining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Xorijiy ilmiy adabiyotlarda "oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti zanjiri" atamasi "iste'mol zanjiri", "qiymat zanjiri" yoki "oziq-ovqat logistika zanjiri" tushunchalari bilan bir qatorda qo'llaniladi. Biroq oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti zanjiri ushbu tushunchalardan farqli ravishda, oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqaruvchilarning bozordagi taklifi, logistika tiziminiva iste'molchilarning ehtiyojlari, xarid qilish imkoniyatlari masalalariga alohida e'tibor qaratadi.

Oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti zanjirining samaradorligi bir qator omillar bilan belgilanadi. Jumladan, ishlab chiqaruvchi va iste'molchi o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarning qisqaligi, vositachilar sonining maqbulligi, logistika infratuzilmasining rivojlanganligi hamda axborot almashinuvi tizimining shaffofligi. Zanjirida ortiqcha vositachilarning mavjudligi mahsulot narxining oshishiga, sifatning pasayishiga va iste'molchi uchun iqtisodiy yukning ortishiga olib keladi. Shu sababli rivojlangan mamlakatlarda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti qisqa zanjirlarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. So'nggi yillarda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti zanjiri tushunchasi barqaror rivojlanish konsepsiyasi bilan uzviy bog'liq holda talqin qilinmoqda. Barqaror zanjir ekologik jihatdan toza ishlab chiqarish, oziq-ovqat isrofgarchiligini kamaytirish va ijtimoiy adolat tamoyillariga asoslanadi. BMT tomonidan ishlab chiqilgan "Ming yillik rivojlanish deklaratsiyasi" hujjatida o'z aksini topgan bo'lsa, keyinchalik "2030-yilgacha bo'lgan davrda barqaror rivojlanish kun-tartibi" ichida 17 ta barqaror rivojlanish maqsadi (SDG) sifatida mustahkamlanib, ularning ichida oziq-ovqat bilan bog'liq maqsadlar alohida o'rin egallagan. Bu hujjatga ko'ra, oziq-ovqat xavfsizligi nafaqat ochlik muammosini hal qilish, balki barqaror qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat tizimlarining hamkorligi hamda global savdo va integratsiyani rivojlantirish orqali amalga oshirilishi lozim. Bu maqsad va unga bog'liq ko'rsatkichlar oziq-ovqat mahsulotlari savdosi hamda global va milliy oziq-ovqat mahsulotlari tizimlari uchun strategik ahamiyat kasb qiladi. [2]. Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi zanjirni takomillashtirishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Elektron savdo platformalari, raqamli logistika tizimlari, mahsulotni kuzatib boorish mexanizmlari orqali zanjirining shaffofligi va ishonchliligi oshmoqda. Bu esa iste'molchilarga mahsulotning kelib chiqishi, sifati va xavfsizligi haqida to'liq axborot olish imkonini beradi hamda bozorda sog'lom raqobat muhitini shakllantiradi [3].

Global miqyosda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash masalasi zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim va murakkab muammolaridan biri hisoblanadi. Jahon aholisi sonining o'sishi, urbanizatsiya jarayonlarining tezlashuvi, iqlim o'zgarishi, logistika tizimlaridagi uzilishlar va geosiyosiy beqarorlik oziq-ovqat ta'minoti zanjirining barqarorligiga jiddiy bosim qilmoqda[4]. Ushbu sharoitda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash faqat ishlab chiqarish hajmlarini oshirish bilan cheklanib qolmasdan, balki oziq-ovqat mahsulotlarining ishlab chiqaruvchidan yakuniy iste'molchigacha yetib borish jarayonini, ya'ni iste'mol zanjirini samarali va barqaror tashkil etishni talab etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada qiyosiy tahlil hamda induksiya va deduksiya baholash usullaridan foydalanildi. Xorijiy mamlakatlar tajribasi qiyosiy usuldan foydalangan holda tahlil qilindi. Shuningdek xorijiy mamlakatlar tajribalarini mamlakatimiz sharoitiga moslashtirish va amaliyotga joriy qilish imkoniyatlari baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xalqaro amaliyot shuni ko'rsatadiki, rivojlangan va yirik iqtisodiyotga ega davlatlarda oziq-ovqat ta'minoti zanjirini takomillashtirishga qaratilgan kompleks institutsional, iqtisodiy va tashkiliy mexanizmlar shakllantirilgan.

Ushbu jarayonda iste'molchilar manfaatlarini himoya qilish, mahsulot sifati va xavfsizligini ta'minlash, narxlar barqarorligini saqlash hamda oziq-ovqat isrofgarchiligini kamaytirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Yaponiya, Fransiya, AQSh va Xitoy tajribasi mazkur yo'nalishda turli modellar va yondashuvlarning mavjudligini ko'rsatadi.

Oziq-ovqat ta'minoti zanjiri oziq-ovqat mahsulotlarining ishlab chiqarish, saqlash, qayta ishlash, transport, ulgurji va chakana savdo hamda iste'mol bosqichlarini o'z ichiga oluvchi murakkab tizimdir. Ushbu zanjirning samaradorligi ishlab chiqaruvchi va iste'molchi o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarning muvofiqlashtirilganligi, logistika infratuzilmasining rivojlanganligi va axborot shaffofligi bilan belgilanadi. Bu zanjirda yuzaga keladigan har qanday uzilish oziq-ovqat mahsulotlarining sifati pasayishiga, narxlarning oshishiga va aholining oziq-ovqatga kirish imkoniyatining cheklanishiga olib kelishi mumkin. So'nggi yillarda oziq-ovqat ta'minoti zanjiri tushunchasi barqaror rivojlanish konsepsiyasi bilan uzviy bog'liq holda talqin qilinmoqda. Barqaror oziq-ovqat ta'minoti zanjiri iqtisodiy samaradorlik bilan bir qatorda ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatni ta'minlashni ham nazarda tutadi. Shu nuqtai nazardan Yaponiya, Fransiya, AQSh va Xitoy tajribasini umumlashtirilgan holda tahlil qilish ilmiy va amaliy jihatdan muhim hisoblanadi.

1-jadval. Oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini rivojlantirishning xorijiy modellari¹

Davlat	Asosiy model	Zanjirning xususiyati	Natija
Yaponiya	Just-in-time	Minimal isrof	Sifat va barqarorlik
Fransiya	Qisqa zanjir	Mahalliy bozor	Fermer daromadi
AQSh	Raqamli logistika	Katta hajm	Tezkorlik
Xitoy	E-tijorat	Davlat nazorati	Keng qamrov

Yaponiya oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti zanjirini takomillashtirishda yuqori aniqlik, tartib va iste'molchi manfaatlariga yo'naltirilgan yondashuvi bilan ajralib turadi. Mamlakatda "just-in-time" ta'minot modeli keng qo'llanilib, mahsulotlar minimal zaxiralar asosida tezkor yetkazib beriladi. Bu tizim oziq-ovqat isrofgarchiligini kamaytirish, mahsulot sifatini saqlash va logistika xarajatlarini optimallashtirish imkonini beradi. Yaponiyada oziq-ovqat ta'minot zanjirining muhim xususiyati — mahsulot sifati va xavfsizligi ustidan qat'iy nazoratning mavjudligi hisoblanadi. Raqamli kuzatuv tizimlari yordamida mahsulotning kelib chiqishi, ishlab chiqarish sharoiti va transport jarayoni to'liq monitoring qilinadi. Ushbu yondashuv iste'molchi ishonchini oshirib, bozorda barqaror talabni shakllantirishga xizmat qiladi. Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi yaqin hamkorlik esa logistika infratuzilmasining uzluksiz rivojlanishini ta'minlaydi[5].

Fransiya oziq-ovqat ta'minot zanjirini rivojlantirish orqali mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga alohida e'tibor qaratadi. "Circuits courts" deb ataluvchi ushbu modelda mahsulot ishlab chiqaruvchidan iste'molchiga vositachilarsiz yoki minimal vositachilar orqali yetkaziladi. Bu esa narxlarning barqarorligini ta'minlab, fermerlarning daromadini oshirishga xizmat qiladi. Fransiya davlat tomonidan geografik ko'rsatkichlar va hududiy brendlar tizimi joriy etilgan bo'lib, bu mahsulot sifati va kelib chiqishini kafolatlaydi. Natijada oziq-ovqat ta'minot zanjiri faqat iqtisodiy emas, balki madaniy va ijtimoiy ahamiyatga ham ega bo'ladi. Ushbu yondashuv oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash bilan birga qishloq hududlarining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi[6].

AQShda oziq-ovqat ta'minot zanjiri asosan bozor mexanizmlari va xususiy sektor tashabbuslari asosida shakllangan. Yirik chakana savdo tarmoqlari va logistika kompaniyalari mahsulotlarni katta hajmda, tezkor va samarali yetkazib berish imkoniyatiga ega infratuzilmani yaratgan. Sovutish zanjiri (cold chain) va raqamli boshqaruv tizimlari oziq-ovqat mahsulotlarining sifatini uzoq masofalarga yetkazishda saqlab qolish imkonini beradi. AQSh tajribasida bu zanjirining muhim jihati — ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv hisoblanadi. Talab prognozlar, logistika tizimini optimallashtirish va narxlarni boshqarish raqamli texnologiyalar orqali amalga oshiriladi. Bu esa oziq-ovqat ta'minoti zanjirining yuqori moslashuvchanligini ta'minlab, bozor talabidagi o'zgarishlarga tezkor javob berish imkonini yaratadi[7].

Xitoy oziq-ovqat ta'minot zanjirini takomillashtirishda davlat tomonidan faol tartibga solish va raqamli platformalardan keng foydalanish modeli bilan ajralib turadi. "Fermerdan iste'molchigacha" tamoyiliga asoslangan elektron savdo tizimlari qishloq xo'jaligi mahsulotlarini bevosita iste'molchiga yetkazish imkonini bermoqda. Bu model vositachilar sonini qisqartirib, narx barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi. Xitoyda QR-kodli monitoring va raqamli kuzatuv tizimlari mahsulot xavfsizligini oshirib, iste'molchilar uchun axborot shaffofligini ta'minlaydi. Davlat tomonidan oziq-ovqat bozori ustidan nazorat va strategik zaxiralar tizimi oziq-ovqat ta'minot zanjirining barqarorligini mustahkamlaydi. Ushbu yondashuv yirik aholi soniga ega mamlakat sharoitida oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi[8].

1 Muallif ishlanmasi

Yaponiya, Fransiya, AQSh va Xitoy tajribasi shuni ko'rsatadiki, oziq-ovqat ta'minot zanjirini takomillashtirishda yagona universal model mavjud emas. Har bir davlat o'zining iqtisodiy tuzilmasi, aholi soni, hududiy sharoitlari va institutsional imkoniyatlaridan kelib chiqib, turli yondashuvlarni qo'llaydi (2-rasm).

TA'MINOT ZANJIRI BOSQICHLARI	YONDASHUVLAR
Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi	Raqamlashtirish, monitoring tizimlari, barqaror ishlab chiqarish
Qayta ishlash va ishlab chiqarish	Texnologik innovatsiyalar, sifat nazorati
Logistika va taqsimot	Zaxiralarni boshqarish, transport samaradorligi
Ulgurji va chakana savdo	Talabni prognozlash, isroflarni kamaytirish
Elektron savdo va raqamli texnologiyalar	Vositachilar sonini kamaytirish, vaqtni tejash
Yakuniy iste'molchilar	Mahsulot sifati va xavfsizligi

2-rasm. Oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirishning umumiy yondashuvlari ²

Mazkur umumiy jihatlar oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirining barqarorligini ta'minlash va oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Yaponiya, Fransiya, AQSh va Xitoy tajribasining tahlili shuni ko'rsatadiki, oziq-ovqat mahsulotlari ta'minoti zanjirini takomillashtirish davlatning institutsional salohiyati, bozor infratuzilmasi va raqamli texnologiyalarning rivojlanish darajasi bilan bevosita bog'liqdir. Mazkur tajribalarni rivojlanayotgan mamlakatlar, jumladan O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlarini baholashda milliy iqtisodiyotning tarkibiy xususiyatlari, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining hududiy joylashuvi hamda logistika infratuzilmasining mavjud holati inobatga olinishi zarur.

Birinchidan, Yaponiya tajribasidan kelib chiqib, O'zbekistonda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirishda qisqa va aniq rejalashtirilgan modellarni joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Xususan, tez buziladigan mahsulotlar bo'yicha ishlab chiqaruvchi, qayta ishlovchi va chakana savdo o'rtasida oldindan kelishilgan yetkazib berish jadvalini shakllantirish oziq-ovqat isrofgarchiligini kamaytirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv fermer xo'jaliklarining mahsulotni sotish bilan bog'liq risklarini kamaytirib, iste'molchilar uchun sifatli va nisbatan arzon mahsulotlar mavjudligini ta'minlaydi. Ikkinchidan, Fransiya tajribasiga asoslanib, O'zbekistonda qisqa zanjirlarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mahalliy bozorlar, fermer va dehqon xo'jaliklari yarmarkalari va kooperativ savdo tizimlarini kengaytirish orqali mahsulotni ishlab chiqaruvchidan iste'molchiga vositachilarsiz yetkazish imkoniyatlari oshiriladi. Bu nafaqat narx barqarorligini ta'minlaydi, balki qishloq hududlarida bandlik va daromad manbalarini kengaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, hududiy brendlar va mahsulot kelib chiqishini tasdiqlovchi mexanizmlarni joriy etish iste'molchi ishonchini mustahkamlaydi. Uchinchidan, AQSh tajribasi O'zbekiston sharoitida oziq-ovqat ta'minotida logistika va raqamli boshqaruv tizimlarini rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Yirik ulgurji savdo markazlari, logistika xablarini tashkil etish hamda sovutish zanjiri infratuzilmasini modernizatsiya qilish mahsulotlarni uzoq masofalarga sifatini saqlagan holda yetkazib berish imkonini beradi. Raqamli monitoring tizimlari esa talab va taklif muvozanatini ta'minlash, narxlarning keskin o'zgarishining oldini olishda muhim rol o'ynaydi. To'rtinchidan, Xitoy tajribasidan kelib chiqib, O'zbekistonda elektron savdo platformalari orqali oziq-ovqat mahsulotlarini realizatsiya qilish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiqdir. Fermer xo'jaliklarini onlayn savdo platformalariga integratsiya qilish, mahsulotni to'g'ridan-to'g'ri iste'molchiga yetkazish mexanizmlarini joriy etish vositachilar sonini qisqartiradi va narxlarning shaffofligini oshiradi. Shu bilan birga, raqamli kuzatuv tizimlari orqali mahsulot xavfsizligini ta'minlash imkoniyati kengayadi.

Xorijiy davlatlar tajribasining tahlili oziq-ovqat ta'minot zanjirini takomillashtirish bo'yicha samarali mexanizmlar mavjudligini ko'rsatadi. Biroq ushbu mexanizmlarni mamlakatimiz sharoitida qo'llash imkoniyatlarini baholashda mamlakatning iqtisodiy rivojlanish darajasi, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining tarkibiy xususiyatlari, logistika infratuzilmasi va institutsional muhitini hisobga olish zarur. Shu nuqtai nazardan, xorijiy tajribani to'liq ko'chirib olish emas, balki moslashtirilgan holda joriy etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Avvalo, O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmining yuqoriligi va hududlar bo'yicha notekis joylashuvi oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirish uchun muhim salohiyatni yaratadi. Meva-sabzavot, poliz va chorvachilik mahsulotlari yetishtirish bo'yicha tabiiy-iqlim sharoitlarining qulayligi ishlab chiqarish bosqichida nisbatan ustunlikni ta'minlaydi. Biroq ushbu ustunliklar ko'p hollarda saqlash, qayta ishlash va sotish bosqichlarida yetarli darajada namoyon bo'lmayapti. Bu holat oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirining aynan o'rta va yakuniy bo'g'inlarida tizimli muammolar mavjudligini ko'rsatadi. Yaponiya tajribasiga xos bo'lgan "aniq vaqtida yetkazib berish" (just-in-time) modelini O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyati qisman mavjud, biroq bu jarayon logistika va axborot infratuzilmasini modernizatsiya qilishni talab

etadi. Hozirgi sharoitda kichik fermer xo'jaliklari va chakana savdo subyektlari o'rtasida barqaror va oldindan rejalashtirilgan yetkazib berish mexanizmlarining yetarli emasligi ushbu modelni to'liq joriy etishni cheklaydi. Shu bilan birga, yirik shaharlarda va sanoat markazlarida pilot loyihalar asosida mazkur yondashuvni bosqichma-bosqich tatbiq etish imkoniyati mavjud. Fransiya tajribasiga asoslangan qisqa zanjirlarni rivojlantirish O'zbekiston sharoitida eng yuqori moslashuvchanlikka ega yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mahalliy bozorlar, dehqon yarmarkalari va bevosita savdo mexanizmlari allaqachon mavjud bo'lib, ularni institutsional jihatdan mustahkamlash va zamonaviy boshqaruv elementlari bilan boyitish orqali oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirining samaradorligini oshirish mumkin. Bu model ayniqsa qishloq hududlarida fermerlar daromadini oshirish va oziq-ovqat narxlarining keskin o'zgarishini cheklashda muhim ahamiyatga ega. AQSh tajribasida keng qo'llaniladigan raqamli logistika va sovutish zanjiri infratuzilmasi O'zbekiston uchun strategik, ammo yuqori investitsiya talab qiluvchi yo'nalish hisoblanadi. Mamlakatda sovutish omborlari va logistika markazlari mavjud bo'lsa-da, ularning hududiy qamrovi va texnik darajasi oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirining to'liq samaradorligini ta'minlash uchun yetarli emas. Shu bois ushbu yo'nalishda davlat va xususiy sektor hamkorligi asosida infratuzilmani bosqichma-bosqich rivojlantirish zarur. Xitoy tajribasiga xos bo'lgan elektron savdo va raqamli platformalar orqali oziq-ovqat mahsulotlarini realizatsiya qilish O'zbekiston sharoitida yuqori istiqbolga ega hisoblanadi. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar va internet qamrovining kengayishi fermer xo'jaliklarini onlayn savdo tizimlariga integratsiya qilish uchun qulay shart-sharoitlar yaratmoqda. Biroq mazkur yo'nalishda raqamli savodxonlik, logistika integratsiyasi va mahsulot xavfsizligini ta'minlash mexanizmlarini kuchaytirish talab etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, mazkur tadqiqotda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirish masalasi xorijiy tajriba asosida tizimli tahlil qilindi hamda ushbu tajribalarni O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari baholandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, global miqyosda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirining samarali tashkil etilishi ishlab chiqarish hajmlaridan kam bo'lmagan darajada muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, mahsulotni saqlash, tashish, qayta ishlash va sotish bosqichlaridagi muammolar oziq-ovqat ta'minotining barqarorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Yaponiya, Fransiya, AQSh va Xitoy tajribasining umumlashtirilgan tahlili oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirishda turli modellar va yondashuvlar mavjudligini ko'rsatdi. Ushbu davlatlarda iste'molchi manfaatlariga yo'naltirilgan boshqaruv, logistika infratuzilmasining rivojlanganligi, raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi hamda davlat va xususiy sektor hamkorligi oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjiri samaradorligining asosiy omillari sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu bilan birga, har bir mamlakat o'zining iqtisodiy va institutsional sharoitlaridan kelib chiqib, oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini boshqarishning o'ziga xos mexanizmlarini shakllantirgan. Tadqiqot natijasi bo'yicha o'tkazilgan baholash shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston sharoitida xorijiy tajribani to'liq ko'chirib olish emas, balki moslashtirilgan va bosqichma-bosqich joriy etish maqsadga muvofiqdir. Oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot qisqa zanjirlarini rivojlantirish, logistika va saqlash infratuzilmasini modernizatsiya qilish, raqamli savdo platformalarini kengaytirish hamda ishlab chiqaruvchi va iste'molchi o'rtasidagi to'g'ridan-to'g'ri aloqalarni mustahkamlash ushbu jarayonning ustuvor yo'nalishlari hisoblanadi. Umuman olganda, oziq-ovqat mahsulotlari ta'minot zanjirini takomillashtirish bo'yicha amalga oshiriladigan kompleks chora-tadbirlar O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash, narx barqarorligini ta'minlash va aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Guide to the Food Supply Chain: Navigating Global Challenges www.ud-machine.com
2. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) "Ming yillik rivojlanish deklaratsiyasi" hujjati https://sdgs.un.org/topics/food-security-and-nutrition-and-sustainable-agriculture?utm_source
3. Stehl, J., Vonderschmidt, A., Vollmer, S. et al. Gap between national food production and food-based dietary guidance highlights lack of national self-sufficiency. *Nat Food* 6, 571–576 (2025). <https://doi.org/10.1038/s43016-025-01173-4>
4. General Economics Global Agricultural Competitiveness Index in the Context of Climate Change: A Holistic Approach. (2025)
5. Toshio Ohtani, Japan's Smart Food Value Chain: From Consumer to Agri-Food Industries Ohtani, T. (2020).
6. Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries (MAFF). (2021).
7. USDA (United States Department of Agriculture). (2022). Web-Based Supply Chain Management (WBSCM) System Overview. Publisher: USDA. Place: Washington, DC
8. Huang, J., Yang, G. (2017). Understanding recent challenges and new food policy in China. *Journal: Global Food Security*. Publisher: Elsevier

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100